

Näringsdepartementet
Avdelningen för bostäder och transporter

helena.lassi@regeringskansliet.se

Remissvar på Boverkets rapporter 2018:22 Dokumentationssystem för byggprodukter, 2018:23 Klimatdeklaration av byggnader samt delbetänkandet SOU 2018:51 Resurseffektiv användning av byggmaterial

Upphandlingsmyndigheten kan inledningsvis notera att syftet med dessa förslag är att uppnå mer ett hållbart samhälle genom att ställa krav på de ingående materialen i byggnader och återvinning. Syftet är bra, men att dessa förslag sammantaget blir motsägelsefulla eftersom gamla material saknar innehållsdeklarationer.

Upphandlingsmyndighetens uppdrag är att verka för rättssäkra, effektiva och hållbara upphandlingar till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling. Myndigheten begränsar därför sitt yttrande till det hur föreslagen förhåller sig till upphandling.

Upphandlingsmyndigheten anser sammanfattningsvis att förslagen som ges i dessa tre dokument kommer att bidra till ökade möjligheter för en omställning till ett mer hållbart byggande och hållbara byggnader. Förslagen kommer också att öka möjligheterna för upphandlande myndigheter att göra hållbara upphandlingar på området. Förslagen ökar också möjligheten att följa upp de krav som ställts i upphandlingar av byggprodukter, byggnader eller vissa anläggningar.

Boverkets rapport 2018:22, Dokumentationssystem för byggprodukter:

Upphandlingsmyndigheten instämmer i förslaget om att loggbok för byggprodukter är viktigt att införa. Upphandlingsmyndigheten vill påpeka att produkternas mängder som ska anges i loggboken kan uttryckas i olika enheter. I loggboken bör det specificeras närmare vilka enheter som ska anges olika byggprodukter för att uppnå syftet med loggboken att innehålla information om innehållet i byggprodukterna. Exempelvis när det gäller rörledningar, bör rörledningar inte enbart anges i meter utan även i massa (kg). Dessa enheter är relativt lättillgänglig information för tillverkarna. Upphandlingsmyndigheten efterlyser ett också förslag om hur branschen kan arbeta så att uppgifterna om placering i byggnaden också dokumenteras på ett enhetligt sätt.

Upphandlingsmyndigheten anser att loggboken även ska omfatta offentliga lokaler, oavsett storlek, som byggs för vissa typer av brukare som är känsligare än andra när det gäller hälsorisker. Exempel på detta är förskole- och skolbyggnader och boenden för äldre eller vårdinrättningar. Under senaste åren har många kommuner arbetat med konceptet "giftfri förskola", men det har hittills oftast omfattat annat än själva byggnaden som leksaker och textilier. Det finns ett stort intresse att utöka arbetet till att omfatta även byggnaden. Men det finns få förskolor som kommer att vara så stora (över 1000 m²) att de kommer att omfattas av dokumentationsplikten enligt nuvarande förslag. En annan relevant aspekt är antalet personer som är tänkta att vistas i byggnaden, som kopplar till miljö- och hälsoaspekter.

I övrigt instämmer myndigheten i förslagets begränsning om storlek på 1000 m² på de byggnader som omfattas av kravet på loggbok.

Boverkets rapport 2018:23, Klimatdeklaration av byggnader

Upphandlingsmyndigheten vill tydliggöra vikten av livscykelperspektiv så att inte förslagen leder till suboptimering både gällande miljöeffekter, innovationer och leverantörs mångfald. För att uppnå detta bör samtliga delmoduler i EN15978 standarden hållbarhet för byggnadsverk, byggnadersmiljöprestanda omfattas.

Upphandlingsmyndigheten instämmer med Boverkets förslag om att i införandefasen av klimatdeklarationer begränsa omfattningen till att omfatta byggsleden som omfattas av modul A1-A5. Upphandlingsmyndigheten anser dock att en tidplan eller färdplan för när klimatdeklarationen ska omfatta samtliga moduler enligt EN15978 standarden hållbarhet för byggnadsverk, byggnadersmiljöprestanda bör fastställas i samband med att införandet av

klimatdeklarationer. En plan för införande innebär tydliga spelregler för marknaden över en längre tid vilket ofta är något som efterfrågas i av marknadens aktörer i andra sammanhang.

Tillverkning av byggmaterial och byggande har också andra miljöaspekter än klimatpåverkan. Ett exempel är påverkan på biologiska mångfald vilket är lika avgörande för en hållbar utveckling som klimatpåverkan. Det är därför viktigt arbeta för att andra miljöaspekter på sikt också deklarerar, motsvarande en miljövarudeklaration enligt ISO 14025. Ett sådant arbete måste drivas på.

Delbetänkandet SOU 2018:51, Resurseffektiv användning av byggmaterial

Upphandlingsmyndigheten instämmer i kommitténs förslag om att krav på innehållsförteckning för byggprodukter bör införas samt att det bör införas i hela EU.

Myndigheten instämmer också i att det behövs en nationell satsning för att främja resurseffektiv användning av byggprodukter och materiel, i syfte att öka återbruk och återanvändning. Detta har stor betydelse i sträva att gå mot en cirkulär ekonomi. Att återbruka och återanvända materiel är även det mest resurseffektiva sättet att hushålla med naturresurserna på. För att kunna fasa ut ämnen med oönskade egenskaper krävs att innehållet är känt. Det kräver i sin tur någon slags innehållsförteckning. Gammalt byggmateriel har mycket sällan innehållsförteckning och för att ta reda på vad de innehåller krävs laborietester. Återbruk och återanvändning är på rivnings- och byggplatser ofta mer arbeidskraftsintensivt än nytillverkat materiel vilket gör att kostnadsposterna för dessa materiel kan se annorlunda ut än för nytillverkade materiel. Det kan innebära högre kostnader för återbruks- och återvunnet materiel. För att möjliggöra återbruk och återanvändning av redan inbyggt materiel så måste de ekonomiska hindren justeras. Främjande återbruk och återanvändning måste därför också ske genom andra styrmedel. Priset på byggmateriel kommer alltid att vara viktigt i en upphandling.

Frågan är vem ska betala för laborietesterna om inte andra styrmedel används för att sänka tröskeln för att en cirkulär ekonomi ska kunna starta. Möjligheterna till en gemensam finansiering genom branschen och det offentliga för att utveckla effektiva testmetoder borde det utredas. Det saknas annars ekonomiska incitament för att återbruka och återanvända materialet.

Datum:
2018-12-14

Diarienummer:
UHM-2018-0290

Generaldirektör Inger Ek har beslutat i detta ärende. Handläggaren Heini-Marja Suvilehto har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Johanna Elmstedt, Jens Johansson och Joakim Thornéus deltagit. Närvarande vid föredragningen: Anders Asplund, Åsa Olsson, Filip Brännström, Annie Ståhlberg, Inger Ek och Anna Simonsson.

Inger Ek

Heini-Marja Suvilehto